

**CONTEXTUL ISTORIC AL DEZVOLTĂRII RAPORTURILOR
DINTRE DREPTUL PENAL ȘI LEGEA FUNDAMENTALĂ
ÎN ROMÂNIA**

Partea a II-a

ANDRA IFTIMIEI*

Résumé

*Le développement historique de la relation entre le droit pénal et la Loi
fondamentale en Roumanie*

Cet article présente les rapports historiques entre le droit pénal et la Constitution en Roumanie. Il est structuré en deux parties: la première partie examine les liens établis entre le premier Code pénal de la Roumanie et les Constitutions suivantes (1866 et 1923). La deuxième partie continue l'analyse sur les rapports entre le Code pénal Carol et les autres Constitutions de Roumanie (1938, 1948, 1952, 1965).

Mots-clés: Constitution, droit pénal, rapports

Partea a doua a acestui articol reprezintă o continuare a prezentării corespondențelor dintre dreptul penal și Constituție, fiind supuse analizei relațiile ce au luat naștere între Codul penal Carol al II-lea și Constituțiile din 1938, 1948, 1952 și 1965. În această perioadă statul se află în centrul atenției, atât din punct de vedere constituțional, cât și din punctul de vedere al dreptului penal, datorită contextului dezvoltării statului comunist.

* Asist. univ. drd., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

• **Codul penal Carol al II-lea (1937) și Constituțiile din 1938, 1948, 1952 și 1965**

Constituțiile României din anii 1938, 1948, 1952 și 1965 au fost guvernate de concordanța cu Codul penal din 1937, cunoscut și sub denumirea de Codul penal Carol al II-lea. Prevederile acestuia au fost coroborate cu cele ale Constituțiilor incidente, dar au reprezentat și o piedică datorită necesității realizării unui cadru comun între statul comunist din constituțiile anilor 1948, 1952 și 1965, și viziunea libertină din forma inițială a Codului penal.

Partea generală a acestuia debutează cu legalitatea incriminării, pedepsei și a măsurilor de siguranță. Astfel ”nimeni nu poate fi pedepsit pentru o faptă care, în timpul când a fost săvârșită, nu era prevăzută de lege ca infracțiune și nici condamnat la alte pedepse sau supus la alte măsuri de siguranță, decât acelea pe care le prevede legea”¹. Principiul legalității este consacrat și prin intermediul Constituției din anul 1948, conform căreia ”nimeni nu poate fi condamnat și ținut a executa o pedeapsă decât în baza hotărârii judecătorești, pronunțate în conformitate cu legea” (art.30). Deși prin Constituție era prevăzută libertatea individuală, nici o persoană neputând fi arestată sau deținută mai mult de 48 de ore fără mandat de arestare și nici condamnată fără sentință judecătorească, ea a rămas pur formală și declarativă în lipsa unor garanții juridice procedurale².

În contextul sistemului punitiv surprinde reinstituirea unei sancțiuni absente după 1866: pedeapsa capitală pe timp de pace. Înăsprirea regimului pedepselor a fost inaugurată de Constituția din februarie 1938, care, prin alineatul 2 al art. 15, lăsa Consiliului de Miniștri latitudinea de a decide în viitor aplicarea pedepsei cu moartea și în timp de pace. Articolul 15 admite utilizarea ei în anumite cazuri

¹ *Codul penal Regele Carol II*, adnotat de Rătescu C., Ionescu-Dolj I., Periețeanu I. Gr., Dongoroz V., Asnavorian H., Pop T., Papadopolu M., Pavelescu N., volumul I, ed. Librăriei SOCEC&Co., S. A., București, 1937, p. 1.

² Banciu Angela, *Istoria vieții constituționale în România (1866 - 1991)*, Casa de editură și presă Șansa S.R.L., București, 1996, p. 207.

indicate limitativ: atentate împotriva suveranului, membrilor familiei regale, șefilor de stat străini, demnitarilor statului, atentate comise din mobile aflate în legătură cu exercițiul funcțiunii lor, precum și ipoteza tâlhăriei cu omor și a asasinatului politic³. Această prevedere constituțională a fost concretizată în Jurnalul Consiliului de Miniștri din 24 mai 1938 pentru introducerea provizorie a pedepsei cu moartea, prevăzându-se că aceste dispoziții nu erau valabile decât pe termen de un an⁴. Prin legea pentru modificarea Codului penal și punerea în concordanță cu Constituția din 24 septembrie 1938 s-a introdus pedeapsa cu moartea în rândul pedepselor pentru crime.

Potrivit art. 2 ”infracțiunea săvârșită sub legea veche, dar neprevăzută de legea nouă nu se pedepsește⁵”. Este enunțată astfel retroactivitatea legii de dezincriminare. Se admite, prin intermediul art. 3 retroactivitatea legii mai favorabile: ”dacă după săvârșirea infracțiunii și înainte de condamnarea infractorului printr-o hotărâre definitivă, intervine o lege sau mai multe legi succesive, se aplică legea ale cărei dispozițiuni sunt mai favorabile infractorului”⁶.

Aplicarea legii penale în spațiu este guvernată de principiul teritorialității: ”orice infracțiune săvârșită pe teritoriul României este pedepsită după dispozițiunile legilor penale române. Legea penală română se aplică și infracțiunilor săvârșite deasupra teritoriului României, în cuprinsul apelor sau mării teritoriale, sau pe o navă ori o aeronavă română”⁷. Al doilea alineat al art. 6 prevede diferitele prelungiri fictive de teritoriu, asupra cărora se întinde suveranitatea

³ *Ibidem*, p. 124.

⁴ Ceterchi Ioan (coord.), Berceanu Barbu, Dvoracek Maria, Firoiu Dumitru, Georgescu Valentin, Gionea Vasile, Herlea Alexandru, Kovacs Iosif, Marcu Liviu, Mușat Mircea, Pătrășcanu Petru, Porțeanu Alexandru, Sachelarie Ovid, Șotropa Valeriu, Tarangul Erast, Vîntu Ion, *Istoria dreptului românesc*, volumul II, partea a doua, ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987, p. 406.

⁵ *Ibidem*, p. 6.

⁶ *Ibidem*, p. 7.

⁷ *Ibidem*, p. 17.

statului și în care se aplică tot legea penală română, cum este marea teritorială ori bordul navelor sau aeronavelor.

Constituția din 1938 a prevăzut că persoana regelui era inviolabilă, dar că miniștrii lui erau răspunzători. Astfel, Legea fundamentală preciza că Regele nu era responsabil și nici nu cădea sub incidența legii penale pentru actele sale cu caracter particular și nici pentru cele cu caracter oficial⁸. Regele avea dreptul de grațiere. El putea ierta sau micșora pedepsele în materie criminală, cu excepția celor date miniștrilor⁹.

Codul penal Carol II aduce ca element de noutate consacrarea instituției extrădării, în art. 16. Expunerea de motive a proiectului de Cod arată că includerea câtorva dintre principiile de fond ale extrădării va înlesni opera justiției represive. Cel dintâi principiu, în acest sens, este cel al neextrădării naționalilor, care este cuprins și în Constituție, în art. 12. Un al doilea principiu care întregește sfera dispozițiilor noi este cel care consacră dreptul de azil pentru refugiații politici, adică imposibilitatea extrădării acestora, principiu consacrat în termeni formali și de Constituție în art. 32.

Contextul juridic în care au luat naștere constituțiile garantate de Codul penal din 1937 demonstrează o predilecție firească spre plasarea în plan central a statului. Acest lucru este demonstrat și de partea specială a Codului penal, care este structurat în așa fel încât să fie reliefată înclinarea spre stat și binele colectiv, și de-abia la urmă să fie protejat și individul. Capitolul II al Codului este consacrat crimelor și delictelor contra siguranței interioare a Statului, reliefându-se astfel concordanța dintre necesitatea protejării suveranității pe plan intern, prin pedepsirea atentatelor și comploturilor contra persoanei Regelui, a familiei Regale și a formei constituționale a Statului. Legiuitorul

⁸ Pop Teodor Leon, *Constituțiile României*, ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 53.

⁹ Pop Teodor Leon, *op. cit.*, p. 55.

penal asigură astfel măsuri sporite de garantare și de prevenire a răsturnării ordinii sociale sau politice stabilită prin Constituție¹⁰.

Libertatea religioasă este garantată de Codul penal prin capitolul I din Titlul V, delictе contra cultului (referitor la aceste delictе, Codul penal a fost pus în concordanță cu Legea generală asupra regimului cultelor din 1928 cu modificările din 1929¹¹). Conform art. 308, ”acela care, în orice mod, împiedecă sau turbură exercițiul cultului unei religii recunoscute de Stat, comite delictul de turburare a exercițiului cultului”¹². Se mai pedepsește, potrivit alin. 2 al aceluiași articol și cel care împiedecă pe o persoană să exercite propriul cult, dacă acesta nu contravine ordinii publice și bunelor moravuri, sau dacă o constrânge să exercite un alt cult. Alte infracțiuni care vizează protejarea cultului sunt prevăzute în sfera delictelor contra stării civile, abandonului de familie și abuzului de drept de corecțiune. Conform art. 448, ”preotul de orice cult recunoscut de Stat, care celebrează o cununie mai înainte de îndeplinirea actelor și formelor cerute de legea civilă, comite delictul de neregulată celebrare a cununii”¹³.

Legiuitorul Codului penal din 1937 manifestă o atenție deosebită pentru protecția minorilor, incriminând faptele de vagabondaj și cerșit care au ca subiect activ un minor. La momentul intrării în vigoare a Codului penal, acesta, în privința infracțiunilor de vagabondaj și cerșetorie săvârșite de către minori, nu reprezenta decât un instrument de discriminare față de minoritățile care procedau la trimiterea copiilor la cerșit. Art. 455 din Codul penal incriminează

¹⁰ *Codul penal Regele Carol II*, adnotat de Rătescu C., Ionescu-Dolj I., Periețeanu I. Gr., Dongoroz V., Asnavorian H., Pop T., Papadopolu M., Pavelescu N., volumul al II-lea, ed. Librăriei SOCEC&Co., S. A., București, 1937, p. 48.

¹¹ *Ibidem*, p. 252.

¹² *Ibidem*, pp. 252-253.

¹³ *Codul penal Regele Carol II*, adnotat de Rătescu C., Ionescu-Dolj I., Periețeanu I. Gr., Dongoroz V., Asnavorian H., Pop T., Papadopolu M., Pavelescu N., volumul al III-lea, ed. Librăriei SOCEC&Co., S. A., București, 1937, p. 29.

fapta celui care "își exercită, prin astfel de mijloace și în așa fel dreptul de corecție sau disciplină asupra unei persoane mai mici de 15 ani, supusă autorității sale, sau încredințată lui pentru educație, instrucție, supraveghere, ori pentru învățarea unei meserii, sau aflată în serviciul său, încât îi expune unui pericol grav sănătatea sau dezvoltarea intelectuală"¹⁴.

Libertatea individuală a persoanei este garantată prin mijloace de drept penal atât prin prisma delictelor în contra libertății individuale, cât și prin intermediul răpirii, care cunoaște un subiect pasiv special, minorul. Răpirea, reținerea sau sechestrarea unei persoane mai mică de 15 ani prin amăgire, violență sau amenințare se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 la 5 ani, o pedeapsă mai mare, cum este și firesc, decât în cazul sechestrării de persoane, unde pedeapsa este tot închisoare corecțională, dar de la 3 la 6 luni. Infracțiunile contra libertății persoanei mai pot îmbrăca forma sclaviei, a amenințării și a șantajului, a violării de domiciliu ori a violării de secrete, întrucât lipsirea de libertate nu îmbracă doar forma îngrădirii libertății de mișcare, ci și a libertății morale. Pe de altă parte, violarea de domiciliu reprezintă cu precădere o modalitate de garantare a libertății vieții private, dar și a dreptului de proprietate. Intră în sfera de înțelegere a noțiunii de domiciliu locuința unei persoane, dependențele acesteia sau un loc împrejmuit ce ține de aceasta, dar și "localul de afaceri"¹⁵ al unei persoane, dacă acesta păstrează ceva în comun cu viața privată, cu libertatea individuală a celui care își desfășoară activitatea în acel local. Violarea de domiciliu este consumată nu doar la momentul pătrunderii fără drept, ci și la momentul refuzului de a părăsi vreunul din locurile arătate în art. 496. O variantă agravată a infracțiunii de violare de domiciliu se regăsește în cuprinsul art. 499 din Codul penal, conform căruia se pedepsește "funcționarul public, care, depășind limitele competenței sale sau

¹⁴ *Ibidem*, p. 43.

¹⁵ *Ibidem*, pp. 262-263.

abuzând de puterea sa, ori fără respectarea formalităților impuse de lege, se introduce sau rămâne în locurile arătate în art. 496, în contra voinței aceluia care locuiește acolo sau are drept de a dispune de ele”¹⁶.

În mod formal și în total dezacord cu realitățile, Constituția garanta inviolabilitatea persoanei (art. 31), a domiciliului (art. 32), secretul corespondenței și al convorbirilor telefonice (art. 33), dar Administrația statului, și mai ales organele Securității, făceau iluzorii asemenea garanții¹⁷.

Inviolabilitatea persoanei presupune că nici o persoană nu poate fi reținută sau arestată dacă împotriva ei nu există probe sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută și pedepsită prin lege. Organele de cercetare pot dispune reținerea unei persoane pe o durată de cel mult 24 de ore¹⁸. Alături de dreptul la libertate și dreptul la viață, inviolabilitatea persoanei cuprinde și integritatea corporală, iar încălcarea acestora este pedepsită de Codul penal. Dând expresie unui astfel de înțeles al inviolabilității persoanei, legea penală a constituit, din punctul de vedere al obiectului juridic generic, o categorie comună de infracțiuni prin care se incriminează tocmai acele fapte prin care se aduce atingere relațiilor sociale referitoare la manifestarea liberă a atributelor esențiale ale persoanei¹⁹ (omuciderea, vătămarea integrității corporale sau a sănătății persoanei, lipsirea de libertate în mod ilegal, sclavia, supunerea la muncă forțată sau obligatorie etc.).

Articolul 12 din Constituția din 1938 garanta libertatea individuală, articolul 14 inviolabilitatea domiciliului, articolul 23 inviolabilitatea secretului corespondenței. Ca și în Constituția din 1923, era vorba numai de drepturi formale și care adesea nu se puteau

¹⁶ *Ibidem*, p. 272.

¹⁷ Oroveanu Mihai, *ibidem*, p. 300.

¹⁸ Pop Teodor Leon, *ibidem*, p. 95.

¹⁹ Deleanu Ion, *Drept constituțional. Tratat elementar*, ed. Didactică și Pedagogică, București, 1980, p. 289.

exercita decât în condițiile prevăzute de lege. Prin urmare, o simplă lege putea trece înaintea prevederilor constituționale²⁰.

Referitor la drepturile și libertățile fundamentale ale indivizilor, deși acestea erau recunoscute și garantate formal prin Constituția de la 1948, erau introduse numeroase restricții și interdicții în privința exercitării lor, creându-se o discrepanță vizibilă între principii și realitățile politice și juridice. Astfel, în timp ce era prevăzut și garantat dreptul tuturor cetățenilor, fără deosebire de sex, naționalitate, grad de cultură și profesie, de a alege și de a fi aleși în organele statului (art. 18), erau prevăzute o serie de interdicții și incompatibilități electorale și electivă față de "persoanele interzise, lipsite de drepturi civile și politice și nedemne", considerate ca atare de instituțiile abilitate în acest sens. Ele reprezentau o "formă legală" utilizată de evaluatorul socialist, de izolare și marginalizare politică a unor indivizi pe criterii politice și ideologice. Deși prin Constituție era prevăzută libertatea individuală, nicio persoană neputând fi arestată sau deținută mai mult de 48 de ore fără mandat de arestare și nici condamnată fără sentință judecătorească, ea a rămas pur formală și declarativă în lipsa unor garanții juridice procedurale. Prevăzând și garantând libertatea presei, cuvântului, întrunirilor, mitingurilor și manifestațiilor, actul constituțional prevedea expres că "exercitarea acestor drepturi este asigurată prin faptul că mijloacele de tipărire, hârtia și locurile de întrunire sunt puse la dispoziția celor ce muncesc" (art.31), evident de către partidul și statul socialist. Prin structura și fundamentarea sa politică și ideologică, Constituția din 1948 a reprezentat principalul instrument juridic de realizare a ordinii politice și constituționale socialiste și de trecere abuzivă a economiei sub controlul statului, creând premisele instaurării tot mai pregnante a dictaturii partidului în toate domeniile vieții sociale.

²⁰ Gogeanu Paul, *Istoria dreptului românesc*, ed. Universității din București, București, 1985, p. 245.

Constituția anului 1948 consacră formal dreptul la inviolabilitatea domiciliului prin intermediul art. 29, conform căruia „domiciliul este inviolabil. Nimeni nu poate intra în domiciliul sau reședința cetățenilor fără învoirea acestora, decât în prezența lor și în baza unui ordin scris al autorității competente sau în caz de flagrant delict”.

În cadrul constituțional al dictaturii comuniste, Constituția din 1952 garanta formal inviolabilitatea persoanei, în art. 87 și dispunea că „inviolabilitatea domiciliului și cetățenilor și secretul corespondenței sunt ocrotite de lege”. În realitatea însă era un dezacord total între asemenea prevederi formale din Constituție și abuzurile săvârșite de Administrația Republicii Populare Române²¹.

Spre deosebire de Constituția din 1948, unde formal era prevăzută răspunderea miniștrilor pentru faptele penale săvârșite în timpul funcțiunii, Legea fundamentală din 1952 omite includerea răspunderii ministeriale, conferind astfel membrilor guvernului o „imunitate” guvernamentală nemaîntâlnită în nici o Constituție²².

Inversarea raportului firesc dintre individ și stat în favoarea statului în favoarea statului, individul urmând să reprezinte doar mijlocul, rezultă din modalitatea de exprimare și garantare a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, incluse în Constituția din 1952²³. Dacă în Constituțiile interbelice, inclusiv în cea socialistă din 1948, aceste drepturi și libertăți erau prevăzute în primele capitole, imediat după cele privind teritoriul țării, în structura Constituției din 1952 ele sunt denumite „drepturi și datorii fundamentale” și plasate abia în capitolul al optulea.

Potrivit Constituției din anul 1965, inviolabilitatea domiciliului constă în faptul că nimeni nu poate pătrunde în locuința unei persoane fără aprobarea acesteia, decât în cazurile și în condițiile anume prevăzute de lege. Prin termenul „locuință” se înțelege orice fel de

²¹ Oroveanu Mihai, *Istoria dreptului românesc și evoluția instituțiilor constituționale*, ed. Cerma, București, 1995, pp. 299-300.

²² Banciu Angela, *op. cit.*, p. 218.

²³ *Ibidem*, p. 222.

încăpere unde o persoană locuiește un timp mai mult sau mai puțin îndelungat²⁴, înțelegându-se prin aceasta atât domiciliul²⁵, cât și reședința²⁶. Detaliind accepțiunea dată prin Constituție noțiunii de locuință, Codul penal, în art. 192 incriminează fapta unei persoane de a pătrunde fără drept în orice fel într-un domiciliu ori refuzul de a-l părăsi. Dacă Legea fundamentală spune că „nimeni nu poate pătrunde în locuința unei persoane”, Codul penal incriminează „pătrunderea fără drept în orice fel” într-o locuință. Astfel, Constituția nu se mărginește să se refere doar la „cazurile” ce justifică pătrunderea în locuința unei persoane (flagrantul delict, percheziția domiciliară etc.), ci și la „condițiile” anume prevăzute de lege, adică la procedura ce trebuie urmată de organele statului pentru ca pătrunderea în locuință să nu fie considerată „fără drept”²⁷.

Libertatea individuală privită sub aspectul libertății de a comunica prin corespondență este protejată prin intermediul art. 501 din Codul penal, cu denumirea marginală *Violarea de secrete*. Astfel, se va pedepsi ”cel care, fără drept, deschide o corespondență închisă sau orice înscris închis, care nu sunt adresate lui, în scopul de a lua la cunoștință de conținut sau de a și-l însuși pe cale de reproducere”²⁸. În egală măsură, se va pedepsi și cel care divulgă datele de care a luat cunoștință prin intermediul acțiunilor din primul alineat, procurându-și un folos material, sau cauzând altuia un prejudiciu moral sau material. Legiuitorul mai incriminează și alte variațiuni ale violării de secrete, cum ar fi sustragerea corespondenței sau interceptarea frauduloasă, obiectul juridic al celei din urmă infracțiuni fiind relațiile sociale privitoare la libertatea comunicării, prin orice formă. Din nou, forma agravată este dată de calificarea subiectului activ, prin calitatea

²⁴ Pop Teodor Leon, *op.cit.*, p. 96.

²⁵ Potrivit Decretului nr. 31/1954 domiciliul unei persoane fizice este acolo unde ea își are locuința sa statornică și principală.

²⁶ Deleanu Ion, *op.cit.*, p. 291.

²⁷ Deleanu Ion, *op.cit.*, p. 292.

²⁸ *Ibidem*, p. 275.

de funcționar public, limitele de pedeapsă fiind sporite cu un plus de până la 2 ani.

Constituția din 1945 dispune în art. 33 că ”secretul corespondenței este garantat. Numai în caz de instrucție penală, sau stare de asediu, sau în caz de mobilizare, corespondența poate fi controlată”. O dispoziție asemănătoare este conținută și în Constituția din 1952, fără însă a avea o aplicabilitate certă, date fiind condițiile impuse de inexistența unui stat de drept. În privința secretului corespondenței, Constituția din anul 1965 garantează dreptul persoanei de a comunica cu alte persoane în forme care să nu devină publice. Face excepție de la această regulă generală corespondența ce aparține fie în calitate de expeditor, fie de destinatar, unui învinuit sau inculpat atunci când sunt indicii că aceasta va aduce o lămurire a situației în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală²⁹. În contextul garanțiilor constituite acestui drept fundamental, Codul penal consideră drept infracțiune nu numai violarea secretului corespondenței (art. 195, alin 1), adică „deschiderea, fără drept, a unei corespondențe adresate altuia, ori interceptarea unei convorbiri sau comunicări efectuate prin telefon, telegraf sau prin alte mijloace de transmitere la distanță”, dar și unele forme asimilate acestuia: sustragerea, distrugerea sau reținerea unei corespondențe; divulgarea conținutului chiar atunci când a fost trimisă deschisă sau a fost deschisă din greșală; divulgarea conținutului unei convorbiri sau comunicări interceptate, chiar în cazul în care făptuitorul a luat cunoștință de acesta din greșală sau din întâmplare³⁰.

Dreptul la viață și la integritate fizică este garantat prin Titlul XIII – Crime și delictе contra persoanelor, care debutează cu Crimele și delictеle contra vieții și integrității corporale. Atingerea supremă adusă dreptului la viață este suprimarea acestuia, prin omor. Diferitele forme de omor pe care le incriminează legiuitorul (cu premeditare, pentru a ascunde crima sau delictul săvârșit mai înainte sau pentru a se

²⁹ Pop Teodor Leon, *op. cit.*, pp. 96-97.

³⁰ Deleanu Ion, *op.cit.*, p. 292.

sustrage pe sine sau pe altul de la urmărire sau arestare, prin întrebuințare de torturi, asupra unui ascendent sau descendent legitim, adoptiv sau natural, asupra fratelui sau surorii, asupra soțului, asupra mai multor persoane cu aceeași ocazie³¹⁾ reprezintă forme agravate, pruncuciderea îmbrăcând o formă distinctă, în art. 465, și care în opinia legiuitorului constituie un tip aparte de omucidere, și nu o circumstanță atenuantă a omorului. În deplină concordanță cu viziunea constituțională asupra dreptului la viață, legiuitorul Codului penal incriminează distinct, în art. 468, determinarea sau înlesnirea sinuciderii, deoarece un consimțământ în materia omorului nu poate avea nici o valoare juridică, dreptul la viață nefiind conceput ca un bun susceptibil de cedare sau de înstrăinare. Dreptul la viață mai este garantat și prin incriminarea avortului din art. 482 Cod penal. Pentru a ne afla în prezența unei infracțiuni, avortul poate prezenta următoarele forme și condiții: să fie săvârșit fără consimțământul femeii, să fie săvârșit de femeia însărcinată necăsătorită sau căsătorită ori când aceasta a consimțit ca altcineva să îi provoace avortul, infracțiunea poate fi reținută chiar dacă femeia însărcinată și-a dat consimțământul, ori dacă s-a urmărit un folos material. Din perspectiva întreruperii de sarcină, dreptul la viață poate suporta anumite restrângeri, caz în care subiectul activ al infracțiunii, calificat, medicul, nu răspunde din punct de vedere penal. Incident în acest caz este art. 484 din Codul penal, prin care se dispune că nu constituie infracțiune întreruperea cursului normal al sarcinii când viața femeii este în pericol iminent sau când sarcina agravează o boală de care suferă femeia, punându-i viața în pericol ori când unul dintre părinți este atins de alienație mintală, existând certitudinea că boala este transmisibilă. În scopul evitării unui abuz, legiuitorul a prevăzut că medicul este obligat a aduce faptul în scris și confidențial la cunoștința parchetului în termen de 48 de ore după intervenție³²⁾.

³¹⁾ *Ibidem*, p. 70.

³²⁾ *Ibidem*, p. 164.

Integritatea corporală este garantată prin incriminarea faptei de lovire a unei persoane din art. 470 Cod penal, cu toate variantele acestuia (dacă persoana necesită îngrijire medicală de cel puțin 10 zile pentru vindecare, fapta este mai gravă, sau dacă a cauzat victimei o boală de lungă durată ori incurabilă, pierderea unui simț sau organ, ori a funcțiunii lor, pierderea sau alterarea capacității de procreare, o mutilare, slăbire, deformare, desfigurare, avort, boală mintală sau orice infirmitate permanentă fizică sau psihică).

Atât dreptul la viață cât și integritatea corporală mai sunt protejate și prin incriminarea delictelor de abandonare a persoanelor neputincioase, având ca subiect pasiv pe cei aflați în neputință din pricina vârstei sau a unei stări fizice sau mintale.

Demnitatea umană este garantată prin intermediul delictelor contra onoarei. Cel care, în public, prin orice mijloace afirmă cu privire la o persoană sau impută acesteia fapte determinate privitoare la viața sau activitatea ei publică, care, dacă ar fi adevărate, ar expune acea persoană la urmărire penală sau disciplinară, ori disprețului public, comite delictul de calomnie³³. Constituția din 1923, în art. 26, ocupându-se de infracțiunile comise prin presă, menționează printre acestea atât calomniile cât și defăimările. Legiuitorul Codului penal, considerând textul constituantului ca o indicație în privința co-existenței delictelor de calomnie și defăimare (delictul de defăimare este incriminat în art. 510 Cod penal și se săvârșește în cazul în când se afirmă sau se răspândesc fapte, ori se fac imputări sau afirmațiuni pentru care legea nu admite proba verității), a întocmit un sistem în care sunt menținute ambele forme. Calomnia îmbracă și o altă formă, în art. 508, conform căruia comite delictul de calomnie contra vieții private cel care ”în public, prin orice mijloace afirmă cu privire la o persoană sau impută acesteia fapte determinate, privitoare la viața sa particulară, activitatea sa profesională, sau cinstea ei personală, care,

³³ *Ibidem*, pp. 309-310.

dacă ar fi adevărate, ar expune acea persoană la urmărire penală sau disciplinară, ori disprețului public”³⁴.

Garantarea dreptului de proprietate și a patrimoniului, care forma la momentul anului 1937 unul dintre principiile fundamentale ale organizării sociale a statului, s-a realizat prin consacrarea Titlului XIV, crime și delictе contra patrimoniului, în rândul cărora se înscriu: furtul, tâlhăria și pirateria, abuzul de încredere, gestiunea frauduloasă, exploatarea slăbiciunilor persoanelor incapabile, însușirea lucrurilor pierdute și deținerea pe nedrept, abuzul de încredere profesională, fraudarea creditorilor, înșelăciunea, strămutarea de hotare, desființarea semnelor de hotar, stricăciuni și alte tulburări aduse proprietății.

³⁴ *Ibidem*, pp. 327-328.